

Gáspár Ferenc

A mese él

Meghalt a mese, írta Ady Endre *A mese meghalt* című versének tizenharmadik sorában. De előbb még mese-zajlás volt, áramlottak, ömlöttek a mesék, aztán valahogy vége lett mindennek. Isten is meghalt, írta Nietzsche, száraz, racionális, technokrata és ateista a modern kor embere, nem érdeklik őt a mítoszok, a mesék, az ősi történetek. Ám megcáfolva az előbbi kijelentést, mind többen olvasnak meséket, van már meseterápia, mesekurzus, családállítás mesével, életmese-kérés idős mesemondó asszonytól, és még sorolhatnánk. Arról nem beszélve, hogy a népmesék újrafeldolgozása több évszázados hagyományra tekint vissza, gondoljunk csak a Grimm testvérekre vagy itthon Illyés Gyula és Benedek Elek mesegyűjteményeire. A zenei műfajok, az operák, szvittek, daljátékok szintén szívesen nyúlnak vissza az „ősforráshoz”, ha nem is mindig a népi elemet, hanem sokszor annak újabb kori változatát felhasználva. Ilyen a mi *János vitézünk* vagy Richard Wagner *A bolygó hollandija*, mely egy több változatban megénekelte tengerész-történetet dolgoz fel újra. A történet egyszerű, van egy hollandus kapitány, akit megátkoztak, mert túl messzire merészkedett a tengereken, megkerülve Afrika déli sarkát, a Jóréménység fokát, és emiatt az ördög elsüllyesztette a hajóját. Ám hétévente visszatér, és ekkor, ha három nap alatt megszereti őt egy hozzá örökké hű földi lány, véget érhet a szenvedése, megváltást nyerhet a főhős. Hogy ez utóbbi pontosan mit jelent, azt a történet elején még nem tudjuk, az ember valami hollywoodi happy endben reménykedik, ám a szerelmesek az opera végén kurtán-furcsán elsüllyednek a mélyben.



Nagy fába vágta tehát a fejszóját Tallián Mariann, aki a világ nagy operameséi közül a wagneri művet dolgozta át. Tavaly már megírta sorozatának részeként Sztravinszkij *Tűzmadár* balettjét, vagyis ez már a második ilyen gyönyörű kivitelű, CD-melléklettel ellátott, művészi rajzokkal illusztrált könyv, melyben a művet kísértetek, félelmetes vihar, lidérces fények és más ijesztő elemek gazdagítják.

Bár utóbbiakat a *Tűzmadár* meséi is tartalmazzák, főleg a gonosz varázsló, Koscsej képében, de annak a történetnek mégiscsak boldog a vége. Tallián Mariann azonban oldja a wagneri „rémdrámát”: többek között létrehozott egy abszolút humoros figurát a norvég hajó kormányosának alakjában. Egy példa Daland kapitány – a szerelmes Senta apja – és a kormányos között zajló tréfás párbeszédük közül:

„...mit ugrálsz itt, mint egy bakkecske? Ezt fogd! – és a kezébe adta a lámpást.

– De hol a legénysége? – csodálkozott a kormányos.

– Lusták, mint ti, alszanak, mint a medve! – dohogott a kapitány.

– Most bakkecske vagy medve? – morfondírozott a kormányos.”

A nyolc év körüli korosztály (mesét a szakértők szerint nagyjából eddig a korig olvasnak a gyermekek) fiú közönsége ezen a ponton vélhetően dülöngél majd a nevetéstől, a lányokat viszont valószínűleg a szerelem lírai leírása fogja megragadni. Üde részlet az is, mikor a lányok a fonóban (a *Senta dala* című fejezetben) a fiúkról beszélgetnek.

Ráadásul a szerző a darab tragikus végét is átírta. A szerelmek – akárcsak Wagnernél – eltűnnek a mélyben, de úgy, hogy Senta sellővé változik, így mentve meg Bolygó Hollandit a magánytól. *„A mese már nem úgy végződik, hogy Hollandit megátkozta az ördög, hanem úgy, hogy rátalált az igaz szerelem”* – írja a végén dőlt betűkkel Tallián Mariann, kiszólva a meseregényből. Ez a fő sodra a történetnek, nem véletlenül kezdődik a következő

sorokkal: „...egy part menti kis halászfaluban esett meg az a különös történet, amit elmesélek nektek a szerelemtől”. Az idézetet a szerző kézzel is odaírta barátainak azokra a példányokra, melyeket személyesen adott át nekik. Az én könyvemben viszont ez a kézzel írt sor áttűnik, és halványan, de a következő páratlan oldalon is olvasható *A vihar* fejezetcím alatt. Véletlen, vagy a sors akarta így? Mindenesetre hátborzongató, mert az emberek régen és gyakran még ma is a gonosz erők elszabadulásával azonosítják a természeti katasztrófákat. Pedig a természet se nem jó, se nem rossz, gonosznak mi láthatjuk csupán. Ha ez tudatosul bennünk, és a pusztító erők tombolását túlélve az örökkévaló dolgokra gondolunk – szerelemre, barátságra, családra, nemzetre –, akkor, ha nem is maradnak el feltétlenül a csapások, de a lelkünk mélyén mindenképpen lecsendesednek. Mégsem hal meg tehát a mese, mégis élnek az örökzöld dallamok, mégis járnak a fiatalok az Operába. Talán még a tengerészek legnagyobb réme, a tengeri vihar is átlényegíthető a szerelem erejével.

A mű a sok-sok lírai leírás mellett remek ötlettel indul, egyes szám második személyben szólítva meg az ifjú olvasót:

„Képzeld el, hogy tengerész vagy, és az Északi-tenger irányában hajózol: cserzett bőrdet szinte égeti a forró napsugár, ezért egy laza mozdulattal felteszed árnyékot adó sapkádát, amelyet rojtosra nyűtt a tengeri viharok rád zúduló zápora... beleszippantasz a déli szélbe... átfúj fehér, bő ingeden.”

Szippantsunk mi is bele ebbe a gyönyörű sorozatba, nézgeszük Cserkuti Dávid művészi rajzait, ültessük közben magunk mellé a gyerekeket, tegyük bele a CD-t a lejátszóba, s borzongjunk vagy andalodjunk el a jól ismert dallamoktól. A hosszú téli estéken jobb elfoglaltságot keresve sem találhatnánk.